

Sammanställning av remissvar på Renhållningsordning/Avfallsplan 2008-2012 DNR T2007-400-00727

Innehållsförteckning

Inledning	2
1 Specifika synpunkter på avfallsplanens olika delar.....	3
1.1 Inledning.....	3
1.2 Mål 1. Mängden genererat avfall per invånare ska minska.....	3
1.3 Mål 2. Allt farligt avfall som uppkommer inom kommunen ska samlas in och omhändertas på ett miljöriktigt sätt.....	4
1.4 Mål 3. Mängden avfall som nyttiggörs ska öka	5
1.5 Mål 4. Stockholms avfallshantering ska präglas av god tillgänglighet.....	10
1.6 Åtgärder för att uppnå satta delmål	12
1.7 Bilaga 1 Beskrivning av Stockholms stad.....	13
1.8 Bilaga 7 Miljöbedömning av avfallsplan för Stockholms stad.	13
2 Generella synpunkter på avfallsplanen samt nämndbeslut	14
2.1 Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd	14
2.2 Stockholms stadsbyggnadsnämnd.....	14
2.3 Stockholms exploateringsnämnd.....	14
2.4 Stockholms fastighetsnämnd.....	17
2.5 Kungsholmens stadsdelsnämnd.....	17
2.6 Handikappråd för trafik- och renhållningsnämnden m.fl.	18
2.7 Stockholm Vatten AB	19
2.8 Arbetsmiljöverket.....	19
2.9 AB Familjebostäder.....	19
2.10 AB Svenska Bostäder	19
2.11 Fastighetsägarna Stockholm.....	22
2.12 Villaägarna i Stockholms stad.....	24
2.13 Västerleds trädgårdsstadsförening.....	25
2.14 Curt Riberdahl (privatperson)	26
2.15 Stockholms Handelskammare	26
3 Förslag till ändringar och kompletteringar av Avfallsplan för Stockholms kommun 2008 – 2012.....	27

Inledning

Trafik- och renhållningsnämnden beslöt, vid sammanträde den 12 juni 2007, att trafikkontorets förslag till renhållningsordning för Stockholms kommun, innefattande föreskrifter och avfallsplan, skulle ställas ut samt sändas på remiss för yttrande senast 31 augusti 2007.

Avfallsplanen omfattar tidsperioden 2008 – 2012. Planen har fyra inriktningsmål och tretton delmål, samt ett eller flera nyckeltal för varje delmål. Åtgärder för att uppnå satta delmål samt konsekvenser av avfallsplanen redovisas också.

Rubricerat förslag med inarbetade remissyttranden läggs fram vid trafik- och renhållningsnämndens sammanträde i oktober för att renhållningsordningen ska kunna antas av kommunfullmäktige före årsskiftet 2007/2008.

I 15 av de yttranden som inkommit finns synpunkter rörande förslaget till avfallsplan. Dessa redovisas och kommenteras i följande text. Från det material som inkommit från de politiskt tillsatta nämnderna i staden redovisas här endast de synpunkter som omfattas av nämndernas beslut. Eventuella andra yrkanden eller reservationer redovisas ej. Alla inkomna skrivelser finns att läsa i sin helhet på trafikkontorets avdelning för avfall.

Läsanvisning

Kapitel 2 innehåller specifika synpunkter på avfallsplanens olika delar. Kapitel 3 innehåller generella synpunkter på avfallsplanen. Här finns samtliga svarande instanser redovisade. Trafikkontorets kommentar redovisas sist under varje delmål, i vissa fall tillsammans med förslag till ändring av texten i avfallsplanen. I kapitel fyra sammanfattas de förslag till ändrad text i avfallsplanen, som trafikkontoret föreslår. Utdrag ur yttranden redovisas i kursiv stil och trafikkontorets kommentarer och förslag ligger som indragen text.

1 Specifika synpunkter på avfallsplanens olika delar

1.1 Inledning

Västerleds trädgårdsstadsförening

Avfallsplanens innehåll, sista punkten är felformulerad, enligt kontroll med Naturvårdsverket. Hur avser staden att gå tillväga när det gäller de efterfrågade åtgärderna?

Trafikkontorets kommentar

Som Västerleds trädgårdsstadsförening mycket riktigt påpekar är meningen felformulerad.

Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehållet i en kommunal avfallsplan och länsstyrelsens sammanställning (NFS 2006:6) anger följande:

”15 § Planen skall enligt 10 b § i förordningen (1997:185) om producentansvar för förpackningar innehålla ett särskilt avsnitt om förpackningar och platser för insamling av förpackningsavfall. Planen skall enligt 10 b § även innehålla uppgifter om åtgärder för att förebygga att förpackningsavfall uppstår och åtgärder för att främja återanvändning av förpackningar. Motsvarande uppgifter skall även redovisas för returpapper.”

Via information och i viss mån taxekonstruktion kan konsumtionsmönster påverkas. Under delmål 4.2 i avfallsplanen beskrivs bl.a. hur ansvaret för information om insamlingssystemet fördelas.

För att underlätta för invånarna att sortera förpackningar bistår trafikkontoret producenterna i arbetet med att finna fler platser för återvinningsstationer.

Trafikkontorets förslag till ändring av förslaget till avfallsplan:

Ordet ”användning” ändras till ”återanvändning” i ny lydelse i sista punkten s. 5 blir ”Uppgifter om åtgärder för att främja återanvändning av förpackningar”.

1.2 Mål 1. Mängden genererat avfall per invånare ska minska.

Delmål 1.1 Mängden genererat hushållsavfall per invånare ska inte öka jämfört med år 2006.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäder anser att målet är bra under förutsättning att Stockholm stad utökar antalet insamlingspunkter för återvinningsstationer för producentansvarsavfall. AB Familjebostäders befintliga fastighetsbestånd har i flera fall utrymmesbrist för utsortering av återvinningsmaterial. Om avståndet till återvinningsstationerna är långt, visar gjorda erfarenheter att även utsorteringsbart avfall slängs som osorterat hushållsavfall.

Trafikkontorets kommentar

För att underlätta för invånarna att sortera förpackningar kommer staden även fortsättningsvis att bistå producenterna i arbetet med att etablera fler återvinningsstationer.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

Delmål 1.2 Staden ska aktivt och systematiskt utnyttja tillgängliga medel i syfte att stimulera verksamheter och invånare att minimera uppkomsten av avfall.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden kan medverka genom eget handlande framför allt när det gäller delmål 1.2. I upphandlingar och inköp kan krav ställas på leverantörer av varor och tjänster. Förvaltningen vill också föreslå att trafik- och renhållningsnämnden får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en returmarknad för sådant grovavfall som kan återanvändas utan bearbetning. Mycket av det som lämnas vid stadens återvinningscentraler är fullt användbart. Många kommuner i landet har olika typer av returmarknader, där medborgare billigt kan köpa sådant som andra inte längre har behov av. Kläder och husgeråd har redan vissa marknader i form av "Smulorna", "Myrorna" m.fl. Även byggmaterial som fönster och dörrar, utrangerade köksinredningar, skrymmande möbler etc. bör ha en marknad. Om en större andel sådana produkter kan återbrukas sparas miljö samtidigt som avfallsmängden minskar.

Trafikkontorets kommentar

Trafikkontoret ser mycket positivt på att verksamheterna ställer krav på avfallsminimering vid upphandling av varor och tjänster.

Kläder och textil som går att återanvända och är av god kvalitet tas emot av olika återvinningsorganisationer. På stadens fem återvinningscentraler finns klädholkar för kläder och textil i samarbete med en frivilligorganisation.

Försök har i flera omgångar gjorts med återbruksverksamhet av möbler och liknande på återvinningscentralerna. Verksamheten har dock upphört p.g.a. flera problem, såsom inbrott, ökat behov av bemanning och bevakning samt att materialet inte alltid hämtades i erforderlig omfattning. Dessutom var andelen sopor i det insamlade materialet för stor enligt återvinningsorganisationernas bedömning.

Möjligheterna bedöms dock vara goda att skänka eller sälja möbler, prylar och byggmaterial på den privata marknaden.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

1.3 Mål 2. Allt farligt avfall som uppkommer inom kommunen ska samlas in och omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

Delmål 2.1 Hushållen ska erbjudas goda möjligheter att lämna ifrån sig sitt farliga avfall.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäder anser att mobil insamling av hushållens farliga avfall kan vara en gångbar metod för att öka insamlingen av farligt avfall. AB Familjebostäder har i dagsläget i sitt fastighetsbestånd inte någon insamling i egen regi av hyresgästernas farliga avfall eftersom säkerhetsaspekterna inte kan tillgodoses.

Trafikkontorets kommentar

Mobil insamling av hushållens farliga avfall finns redan och samarbete kring detta är fullt möjligt. Trafikkontoret välkomnar initiativ från fastighetsägarna till insamling av farligt avfall i fastigheter, i samarbete med trafikkontoret.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

Delmål 2.3 Andel avfall i "soppåsen" och i grovavfallet som utgörs av farligt avfall ska minska till mindre än 1 promille.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäder anser att en gemensam informationsinsats med staden, bolag och förvaltningar om farligt avfall kan vara en bra metod för att nå detta delmål. Detta förutsätter emellertid ett införande av fastighetsnära insamling av farligt avfall där så är möjligt och på sätt som beskrivs ovan under delmål 1.1.

Trafikkontorets kommentar

Trafikkontoret ställer sig positivt till samordnade informationsinsatser. Huvudlinjen är dock att kontoret tillhandahåller kostnadsfritt material, som sedan kan kompletteras och anpassas till lokala förhållanden.

Möjlighet finns till fastighetsnära insamling av farligt avfall efter överenskommelse med trafikkontoret.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

1.4 Mål 3. Mängden avfall som nyttiggörs ska öka

Stockholm Vatten AB, Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd samt Stockholms fastighetsnämnd anför följande:

Vi kan konstatera att särskilt målen under målområde tre i renhållningsordningen stämmer dåligt överens med de mål som finns i det nya miljöprogram som nu är ute på remiss. Miljöprogrammet är ett övergripande styrdokument för staden och avfallsplanen ska konkretisera de mål som där anges för avfallshanteringen. Vi förutsätter därför att avfallsplanen revideras så att den stämmer överens med stadens övergripande mål i miljöprogrammet.

Trafikkontorets kommentar

Revideringen av avfallsplanen har pågått parallellt med arbetet med miljöprogrammet. Men målen har i vissa fall stämmer inte målen överens och i vissa fall har de formulerats olika.

Miljöprogrammet ska enligt förslaget gälla t.o.m. år 2010 och avfallsplanen ska gälla t.o.m. år 2012. Nästa revidering av avfallsplanen kommer att underlättas av att det då finns ett beslutat miljöprogram. Både miljöprogrammet och avfallsplanen är kommunövergripande dokument och skall följas av alla stadens verksamheter.

Ändringar föreslås under delmål 3.2 och 3.5, se nedan.

Delmål 3.2 Minst 20 procent av matavfallet från restauranger, storkök, butiker och hushåll ska återvinnas genom biologisk behandling.

Stockholm Vatten AB

Sveriges nationella miljömål är att senast 2010 skall minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling.

Målet för Stockholm är således lägre ställt än det nationella målet. Stockholm Vatten önskar att insamlingen i Stockholm i första hand sker från restauranger, storkök och butiker. Det finns många sådana ställen i Stockholm och kvalitén på matavfallet från dessa källor förväntas bli bra. Insamling från hushållen kan bli aktuellt på längre sikt om intresse finns hos de boende och om pålitliga system för kvalitetssäkring kommer att finnas.

Stockholm Vatten är regionens största producent av biogas till fordonsdrift, efterfrågan på biogas i Stockholm är mycket stor och därför finns det intresse för ytterligare produktionsökning. Detta ligger väl i linje med Stockholms miljöprogram 2007-2010¹ (mål 1.5 "Staden ska verka för att andelen miljöfordon och andelen förnybart bränsle ökar") samt arbetet för minskade utsläpp av växthusgaser i Stockholms stad.

Stockholm Vatten har förutsättningar för att öka biogasproduktion eftersom både rötningskapaciteten och kompetensen finns. För att kunna göra det behövs dock att mer organiskt material/matavfall tillförs rötningen. Utredning genomförd 2006 av Stockholm Vatten och Renhållningsförvaltningen (numera Trafikkontoret, Avdelningen för Avfall) visar att ett sådant system är möjligt och lämpligt. Stockholm Vatten välkomnar därför stadens mål om insamling och biologisk behandling av matavfall.

Enbart 4 procent av matavfallet samlas idag in i Stockholm.

Stockholm Vatten anser att målets ambition (20 procent år 2012) kan vara realistiskt, men kommer att kräva ett intensivt och välplanerat arbete. Flera av förslagets åtgärder för att uppnå mål 3 berör delmål 3.2 om matavfallsinsamling. Dessa åtgärder är dock huvudsakligen inriktade på och begränsade till olika informationsinsatser.

Stockholm Vatten anser att en tydligare handlingsplan med konkreta åtgärder och definierade delmål för perioden 2007-2012 bör tas fram. En viktig komponent i detta arbete blir säkerligen vidareutveckling av differentierade avfallsavgifter för att stimulera utsortering av matavfall som förslaget tar upp.

Det är viktigt för Stockholm Vattens planering att veta vilka mängder matavfall och i vilken takt som Trafikkontoret, Avdelningen för Avfall kommer att samla in för rötning.

Avfallsplan 2008-2012 och Stockholms miljöprogram 2007-2010.

Stockholms miljöprogram, nu på remiss, berör bl.a. återvinning av matavfall.

Mål 5.2 i miljöprogrammet innehåller delmål om att "minst 35 procent av matavfallet från stadens verksamheter sorteras ut till biologisk behandling".

¹ Förslag utskickat på remiss

Dokumentet uppger vidare att ”Den ökade biologiska behandlingen av matavfall från stadens egna verksamheter syftar bland annat till att öka biogasproduktionen i Stockholm”.

Mål 5.4 innehåller delmål att ”35 procent av matavfall från restauranger och butiker behandlas biologiskt”

Dessa två dokument, Avfallsplan och Stockholms miljöprogram, avser olika tidsperioder och har olika formuleringar av mål relaterade till utsortering av, och biologisk behandling, av matavfall i Stockholm. Det vore av stort värde för förståelsen och det vidare arbetet om Staden lät harmonisera dessa två dokument och förtydligade vilka mängder matavfall de olika procentsatserna av olika fraktioner motsvarar.

Stockholm Vattens utredning om hushållsavfallskvarnar

För närvarande utreds, med medel från Miljömiljarden, möjligheter att installera avfallskvarnar i hushållen i Stockholm. Slutrapporten kommer att vara klar under 2007. Om hushållsavfallskvarnar på sikt skulle tillåtas i Stockholm måste det återspeglas i Renhållningsordningen.

Stockholms stadsbyggnadsnämnd

År 2006 var det endast 4 procent av genererat matavfall som återvanns genom biologisk behandling. Stadsbyggnadskontoret tror därför inte att den ändrade målformuleringen har någon betydelse i praktiken. Kontoret kan konstatera att det finns en ökad efterfrågan på biogas och att användningen av biogas ligger i linje med kommunfullmäktiges beslut att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad år 2050. Det bör dock utredas om det är effektivare att producera biogas än att förbränna matresterna i våra kraftvärmeverk.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäder anser att målet om insamling av matavfall är viktigt att införa för storproducenter av matavfall, som t ex restauranger och storkök. Däremot anser AB Familjebostäder att det av utrymmesskäl inte finns förutsättningar för utsortering av matavfall från storproducenter inom AB Familjebostäders fastighetsbestånd, och att staden på annat sätt måste tillgodose storproducenternas behov av avfallsutrymme. När det gäller matavfall från bolagets hyresgäster kan AB Familjebostäder, där utrymme finns, omhänderta detta.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

I kontorsförslaget finns ett delmål om att minst 20 procent av matavfallet från restauranger, storkök, butiker och hushåll ska återvinnas genom biologiskt behandling. Trafik- och renhållningsnämnden har markerat att staden bör fokusera på återvinningen från restauranger och storkök, bl.a. mot bakgrund att de försök som gjorts med insamling av matavfall från hushåll inte varit framgångsrika. Nämnden markerar också generellt att ”fokus måste läggas på medborgarnas tillgänglighet till att bli av med sitt avfall”. Stadsdelsförvaltningen instämmer i bägge dessa markeringar.

Återvinning av matavfall har prövats inom storkök, på restauranger och i butiker. Inom stadens verksamheter bör framför allt skolornas stora tillagningskök komma ifråga. Vid ny- och ombyggnad av förskolor kan köken utformas så att insamling blir möjlig, om tydliga rekommendationer finns. Vid upphandling av mat kan också krav om utsortering av biologiskt behandlingsbart avfall ställas.

Trafikkontorets kommentar

En tydligare handlingsplan med konkreta åtgärder och definierade delmål för hantering av matavfall kommer att finnas med som en del i trafikkontorets verksamhetsplanering.

På uppdrag av KSL (Kommunförbundet Stockholms län) pågår ett arbete, där trafikkontoret medverkar, med strategier för hantering av matavfall i länet. I detta arbete jämförs bl.a. förbränning av matavfall med olika grad av utsortering av matavfall. Medborgarnas tillgänglighet till insamlingssystemen och storproducenternas behov av avfallsutrymme ingår bland de aspekter som behandlas. Utredningen beräknas vara klar i slutet av året.

Trafikkontoret instämmer i att målen i miljöprogrammet och avfallsplanen bör stämma överens, och föreslår därför en ändring av målet för insamling av matavfall.

Trafikkontoret ser positivt på möjligheten att avfallskvarnar skulle kunna tillåtas i Stockholm. En del av hushållsavfallet kommer då inte att lämnas i kommunens vanliga insamlingssystem för avfall.

Trafikkontorets förslag till ändring av förslaget till avfallsplan:

Målet ändras enligt följande:

Minst 35 procent av matavfallet från restauranger, storkök, butiker och hushåll ska återvinnas genom biologisk behandling.

Delmål 3.3 Andel avfall i ”soppåsen” respektive grovavfallet som utgörs av förpackningar och tidningar ska vara mindre än 5 procent.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Angående delmålet poängteras i avfallsplanen uppdelningen av ansvar mellan staden och materialbolagen. Staden kan förbättra informationen till medborgarna samt medverka till att antalet insamlingsställen på gator och torg ökar, medan bolagen ska sköta insamlingen och informera alla verksamheter; butiker, företag etc.

Trafikkontorets kommentar

Staden har regelbundna samråd med producenternas representanter (se avsnitt 3.11). För att underlätta för invånarna att sortera förpackningar kommer staden även fortsättningsvis att bistå producenterna i arbetet med att etablera fler återvinningsstationer.

Bland föreslagna åtgärder i avfallsplanen märks följande:

Under mål 3: Trafikkontoret ska arbeta för att öka utsorteringsgraden hos redan befintliga kunder. Under mål 4: Trafikkontoret ska kontinuerligt utföra plockanalyser av hushållsavfall.

Ytterligare kommentarer finns under delmål 4.2 (avsnitt 2.5).

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

Delmål 3.4 Andel grovavfall som går till deponi ska minska med 10 procent jämfört med 2006.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäder anser att målet är bra, men vill poängtera att 80 % av AB Familjebostäders fastighetsbestånd är byggt före 1960 och därför har relativt lite utrymme för utsortering av avfall. Grovavfallet som samlas in i AB Familjebostäders regi är emellertid inte alltid sorterat, utan fraktionerna materialåtervinning, energiutvinning, deponi kan förekomma blandat. Skälet är då att utrymme saknas för ytterligare grovavfallsbehållare. Därför kan svårigheter uppstå för bolaget att bidra till att målet nås.

Trafikkontorets kommentar

I föreskrifterna slås fast att fastighetsägaren ska ge möjlighet till sortering av grovavfall. Det osorterade grovavfall som entreprenörerna samlar in sorteras av entreprenören innan det går vidare till behandling. Behandlingsanläggningarna tar ej emot osorterat avfall. Farligt avfall, elavfall och kasserade batterier måste alltid sorteras ut före borttransport.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

Delmål 3.5 Senast år 2012 ska minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten anser att målet för avloppsslam skall följa det nationella målet, dvs. att 2015 är slutår. En tidigareläggning av målet får stora konsekvenser för verksamheten och medför kraftigt ökade kostnader.

Stockholm Vatten har sedan början på 1980-talet långsiktigt och kontinuerligt arbetat med att slammet skall ses som en resurs för användning inom jordbruk. Arbetet har bedrivits dels för att minska tillförseln av oönskade ämnen dels för att öka kunskapen och förtroendet för slam hos jordbrukare, livsmedelsindustri och konsumenter. Kvalitén på slammet har förbättrats avsevärt under denna period. Även det långsiktiga arbetet med att skapa förtroende hos de olika parterna börjar nu ge frukt. Förhoppningsvis kommer detta arbete som nu drivs på nationell nivå leda till ett etablerat certifieringssystem för slam och därmed skapa nödvändiga förutsättningar för spridning av slam på jordbruksmark.

På Henriksdal och Bromma produceras ca 75 000 ton slam per år. Slammet måste dagligen lämna anläggningarna annars avstannar reningen. För Stockholm Vatten är det absolut nödvändigt att ha en tillförlitlig avsättning av slammet.

En tidigareläggning av det nationella målet från 2015 till 2012 medför att Stockholm Vatten måste gå före den nationella utvecklingen gällande certifiering, kunskapsuppbyggnad och skapande av förtroende. Detta kräver ökade personella resurser.

En tidigareläggning av jordbruksanvändningen, innan marknaden är etablerad, kommer att ge kraftigt ökade kostnader för omhändertagandet av slam.

Trafikkontorets kommentar

Trafikkontoret instämmer i att målet för avloppsslam bör följa det nationella målet, med år 2015 som slutår.

Trafikkontorets förslag till ändring av förslaget till avfallsplan:

Tidpunkten ändras från 2012 till 2015 och målet lyder därmed: Senast år 2015 ska minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.

1.5 Mål 4. Stockholms avfallshantering ska präglas av god tillgänglighet.

Handikappråd för trafik- och renhållningsnämnden m.fl.

Många funktionshindrade t ex rörelsehindrade, allergiker, elöverkänsliga, och synskadade saknar möjlighet att själva transportera avfall till hämtställen: möjlighet till undantag från dessa krav måste medges och även möjligheter till särskild hämtning av skrymmande och miljöfarligt avfall bör tillgodoses för de funktionshindrade som inte kan bli av med det utan särskilda kostnader. Vi förväntar oss ett särskilt kapitel i förslaget som behandlar tillgänglighet för funktionshindrade. Man bör även se över lock och luckor, de måste vara lätta att öppna för alla.

Trafikkontorets kommentar

Det är bl.a. av utrymmes- och arbetsmiljöskäl inte möjligt att hämta allt avfall i direkt anslutning till samtliga bostäder. Avfall måste därför ibland hämtas på andra platser. Uppdraget som staden insamlingsentreprenörer har är att hämta avfallet från platser som är godkända från arbetsmiljösynpunkt. Individuell hämtning från andra platser, då särskilda behov finns, är inte alltid förenligt med nuvarande lagstiftning. För en del funktionshindrade kan hämtplatser för avfall vara omöjliga att nå även om avståndet är kort. De som behöver hjälp med att lämna sitt avfall till avsedda hämtplatser bör kunna få samhällets hjälp i annan form. Den bör kunna ingå i det bistånd som äldre och funktionshindrade kan få eller köpa, på samma sätt som de kan få hjälp med andra nödvändiga tjänster.

Tillgänglighet för funktionshindrade, så långt det är möjligt (se ovan) är tillgodosett i förslaget till föreskrifter bl.a. genom 20 och 28 §§, men ansvaret för tillgängligheten ligger på fastighetsinnehavaren. Som komplement till föreskrifterna finns även stadens riktlinjer i skriften ”Projektera och bygg för god avfallshantering” där mer detaljer om hur tillgängligheten kan förbättras finns.

Handikappolitiskt program för Stockholms stad används som ett verktyg i planeringen och trafikkontoret har en löpande dialog med handikapprådet för utformning av återvinningscentraler, införande av kärl för hushållsavfall m.m.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

Delmål 4.2 Hushåll och verksamheter ska erbjudas goda möjligheter att lämna ifrån sig sina förpackningar och tidningar.

AB Familjebostäder

AB Familjebostäder anser att utsortering av förpackningar och tidningar är viktigt och motiverat, men vill poängtera att det finns en risk för ett motsatsförhållande mellan en miljömässig avfallshantering och en kostnadseffektiv sådan. För att öka utsorteringen i AB Familjebostäders fastighetsbestånd uppstår ökade kostnader, dels för ombyggnad av större utrymmen för utsortering, dels för fler hämtningstillfällen. Avfallslämnarna (hushållen) har i princip betalt för avfallshanteringen av förpackningarna redan vid inköpstillfället och därför bör de inte drabbas av tillkommande kostnader om fastighetsnära insamling införs. AB Familjebostäder bedömer därför att ekonomiskt stöd till de fastighetsägare som inför fastighetsnära insamling är nödvändigt för att motverka ökande kostnader för hyresgästerna vid ökad återvinning av tidningar och förpackningar.

Stockholms stadsbyggnadsnämnd

Förslaget innehåller inget mål för hur stor andel av stadens flerbostadshushåll som ska ha tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar. Stadsbyggnadskontoret konstaterar att det finns många hinder för att inrätta källsorteringsutrymmen i eller i anslutning till befintlig bebyggelse, bl.a. lokalbrist, arbetsmiljöproblem, ekonomiska förutsättningar, oklarheter i ansvar mellan producenter och fastighetsägare, m.m. Stadsbyggnadskontoret ställer dock krav på fastighetsnära källsorteringsutrymme enligt Boverkets byggregler i samband med bygganmälan vid nybebyggelse eller kraftig ombyggnad.

Stadsbyggnadskontoret anser att det krävs en kombination av olika insamlingssystem, så som fastighetsnära insamling och offentliga återvinningscentraler, beroende på bebyggelsestruktur, för att uppnå lämplig och lättillgänglig insamling av avfall.

En arbetsgrupp (SAMSA) med representanter från renhållningsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, markkontoret och trafikkontoret har under åren 2003-2006 arbetat med att ta fram riktlinjer för stadens hantering av frågor om utrymmen för hushållens avfallshantering och källsortering. Arbetsgruppen har också bevakat arbetsmiljöfrågorna. Riktlinjerna godkändes av berörda nämnder under våren 2007 och presenteras i rapporten "Projektera och bygg för god avfallshantering – Stockholms stads riktlinjer", vilken finns tillgänglig på Trafikkontorets hemsida.

Västerleds trädgårdsstadsförening

I planen anges att avfallshanteringen skall präglas av god tillgänglighet. Fastighetsnära hämtning är den metod som ger god tillgänglighet. Att t.ex. upphöra med fastighetsnära hämtning av tidningspapper var ett allvarligt misstag.

Trafikkontorets kommentar

Trafikkontoret instämmer i att det bästa för avfallslämnarna är en kombination av olika insamlingssystem, såsom fastighetsnära insamling, publika återvinningsstationer samt återvinningscentraler. Trafikkontoret har förståelse för att det kan finnas svårigheter för fastighetsägare som vill installera fastighetsnära insamling, men saknar möjligheter att bidra med annat än rådgivning, då det rör sig om avfall som faller under producentansvaret.

Praktisk hjälp för fastighetsägare och bostadsrättsföreningar presenteras i rapporten "Projektera och bygg för god avfallshantering – Stockholms stads riktlinjer", vilken finns tillgänglig på Trafikkontorets hemsida.

För tidningar gäller producentansvar, vilket innebär att kommunen inte har något ansvar för insamlingen. Den fastighetsnära insamling som tidigare förekom från villor upphörde främst av arbetsmiljöskäl.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

Delmål 4.3 Under planperioden ska två återvinningscentraler uppföras

Stockholms stadsbyggnadsnämnd

Trafik- och renhållningsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden anges som ansvariga för delmålet. Stadsbyggnadskontoret anser att det är nödvändigt att målet nås för att Stockholms avfallshantering ska präglas av god tillgänglighet. För att nå delmålet krävs att ansvariga förvaltningar aktivt arbetar för att identifiera möjliga lokaliseringar för nya återvinningscentraler och närmare projekterar på de platser som bedöms vara lämpliga. Det kan dock bli svårt att hitta lämpliga platser för sådana anläggningar, där acceptans från närboende och andra berörda kan förväntas.

Stockholms exploateringsnämnd

Målet avseende antal återvinningscentraler i staden föreslås nu reduceras till totalt 7 (dvs två nya utöver dagens fem) jämfört med nuvarande avfallsplans målnivå på totalt 8 enheter.

Vi medverkar i det förvaltningsövergripande arbetet för att hitta acceptabla lokaliseringar för fler återvinningscentraler.

Stockholms Fastighetsägarförening

Målet att under perioden inrätta ytterligare två återvinningscentraler för att nå en omfattning av totalt sju stationer är ett mål som sattes cirka tio år tillbaka i tiden och som redan då var i underkant. Sedan dess har volymen grovavfall ökat kraftigt och kan väntas fortsätta öka. Alltså bör målet sättas högre för denna typ av hantering.

Trafikkontorets kommentar

Trafikkontoret har nyligen invigt en ny återvinningscentral i Bromma och därmed finns det fem fasta återvinningscentraler inom stadens gränser. Det har visat sig vara mycket svårt att få fram nya platser för återvinningscentraler. Trafikkontoret bedömer att två nya centraler kommer att ge en god täckning. När dessa sju finns på plats bör behovet av fler återvinningscentraler bedömas.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

1.6 Åtgärder för att uppnå satta delmål

Stockholms fastighetsnämnd

Åtgärder som redovisas för att nå avfallsplanens målsättningar (sida 21) riktar sig enbart till trafikkontoret. Detta kan bidra till att andra verksamheter inom staden med möjlighet att påverka målens uppfyllande, exempelvis fastighetsförvaltningar och fastighetsbolag inte känner sig delaktiga och därmed inte lägger resurser för att mål och åtgärder uppfylls.

Trafik- och renhållningsnämnden ansvarar för uppföljning och samordning, men åtgärderna måste respektive verksamhet som anser sig kunna påverka måluppfyllnaden ansvara för.

Ytterligare åtgärd för att nå avfallsplanens mål kan vara att rikta utbildningsinsatser om avfallshantering och sortering till barn och ungdomar i större utsträckning.

Trafikkontorets kommentar

Angivna åtgärder riktar sig mycket riktigt till trafikkontoret, men kan också utgöra exempel för andra verksamheter inom Stockholms stad, när de skall ta fram sina verksamhetsplaner. Det vore mycket olyckligt om övriga verksamheter inte känner sig delaktiga, vilket inte alls är avsikten.

Trafikkontoret har inte resurser att gå ut i skolorna och informera om avfallshanteringen. Inriktningen är i stället att tillhandahålla material i samarbete med andra aktörer både inom och utom kommunen. Det finns också mycket bra material, både eget material som bl.a. tillhandahålls på www.stockholm.se, samt nationellt material, bl.a. på www.sopor.nu

Trafikkontorets förslag till ändring av förslaget till avfallsplan:

Under "Åtgärder för att uppnå satta delmål" på sidan 21 i avfallsplanen byts "kommunen" ut mot "trafik- och renhållningsnämnden" och den nya lydelsen blir: "Nedan redovisas de åtgärder som trafik- och renhållningsnämnden planerar att vidta för att uppnå satta delmål."

1.7 Bilaga 1 Beskrivning av Stockholms stad.

Västerleds trädgårdsstadsförening

Hänsynsregeln innebär att medborgaren inte får köpa det som salubjuds utan har att välja ett mindre farligt alternativ. Vem sitter som domare?

Trafikkontorets kommentar

Hänsynsregeln och produktvalsprincipen regleras i Miljöbalken. Avfallsplanen behandlar inte hur detta skall följas upp.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

1.8 Bilaga 7 Miljöbedömning av avfallsplan för Stockholms stad.

Stockholms stadsbyggnadsnämnd

Alla planer och program inom vissa sektorer, t.ex. avfallshantering, ska genomgå miljöbedömning om de utarbetas och antas av myndigheter och om de väsentligt anger förutsättningar för prövning av åtgärder och verksamheter. Eftersom förslaget till ny renhållningsordning endast innebär en mindre revidering av gällande dokument bedömer trafikkontoret att det inte finns något behov av en miljöbedömning i detta fall. Stadsbyggnadskontoret delar den bedömningen.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2 Generella synpunkter på avfallsplanen samt nämndbeslut

2.1 Stockholms miljö- och hälsoskyddsnämnd

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen med tillägget som redovisas under mål tre (avsnitt 2.4). Övriga synpunkter gäller endast föreskrifterna.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.2 Stockholms stadsbyggnadsnämnd

Stadsbyggnadsnämnden beslöt att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Stadens beslut om en kraftig nybyggnad av bostäder under de närmsta åren innebär att den totala mängden avfall, såväl verksamhetsavfall som hushållsavfall, kommer att öka. Därmed blir det än viktigare att systemen för insamling och omhändertagande av avfall blir funktionella och effektiva.

I föreslagen avfallsplan har endast mindre justeringar av målformuleringar gjorts, samt uppdateringar av beskrivande delar inklusive statistik över avfallsmängder.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.3 Stockholms exploateringsnämnd

Exploateringsnämnden beslöt att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Förslaget till ny renhållningsordning med avfallsplan bygger på den nu gällande planen som delvis reviderats. Det kan nämnas att förslaget till nuvarande avfallsplan togs fram av dåvarande renhållningsförvaltningen med avstämningar under arbetets gång i en förvaltningsövergripande arbetsgrupp där bl.a. dåvarande gatu- och fastighetskontoret var representerat.

Exploateringskontoret ser positivt på att målen i det reviderade förslaget alltså är uppdelade på övergripande inriktningsmål som gäller alla som lever och verkar i staden och delmål som gäller stadens egen verksamhet.

Vi ser också positivt på att avfallsplanen utgår från EU:s avfallshierarki, d.v.s. att i första hand försöka minska mängden genererat avfall, därefter eftersträva återanvändning, materialåtervinning, energiutvinning och i sista hand deponering. Det är också bra att det främsta målet inom avfallsområdet nämligen avfallsminimeringsmålet alltså är satt per invånare vilket är nödvändigt i en växande storstad.

Vi är i princip även positiva till många av planförslagets övriga mål och delmål.

Åtgärder

Vid kommunfullmäktiges antagande den 12 juni 2006 av den nuvarande planen beslöt fullmäktige även att renhållningsnämnden och övriga nämnder och bolagsstyrelser ska lägga fast sina respektive mål för verksamhetsområdet samt de åtgärder som erfordras för genomförandet av avfallsplanens övergripande mål med ledning av vad som redovisas i kommunstyrelsens utl. 2006:120.

Enligt vad stadsledningskontoret hade framhållit bör en sådan besluts- och ansvarsordning anses överensstämma med kommunfullmäktiges beslut om översyn av styrdokument från april 2005 vari bl.a. sägs att kommunfullmäktige har att lägga fast de övergripande målen för stadens verksamhets- och politikområden medan nämnder och bolagsstyrelser omsätter dessa i egna mål och åtaganden.

Eftersom Naturvårdsverkets nya föreskrifter kräver att avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av de åtgärder som kommunen planerar att vidta för att nå uppsatta mål, har det nu framlagda planförslaget kompletterats med åtgärder. Samtliga åtgärdsförslag, som redovisas på sidan 21-23 i avfallsplaneförslaget, riktas primärt mot trafikkontoret. Bl.a. anges att trafikkontoret ska identifiera lämpliga platser för två återvinningscentraler.

Exploateringskontoret vill i likhet med vad dåvarande gatu- och fastighetskontoret och markkontoret framhållit i yttrandena över de senaste avfallsplaneförslagen, peka på att det av flera skäl vore bättre om verksamheterna hos stadens olika organ styrs genom ett budgetanknutet lednings- och uppföljningssystem – ILS – i stället för via flera olika sektorplaner. Då emellertid gällande statliga föreskrifter ställer krav på att kommunala åtgärder tas in i den obligatoriska avfallsplanen och föreslagna åtgärder enbart riktas mot den renhållningsansvariga nämnden själv, har det begränsad effekt på kontoret.

Exploateringsnämndens ansvar

Trots att de föreslagna specifika åtgärderna enbart riktas mot den renhållningsansvariga nämnden anges i planförslaget under flera delmål att alla eller vissa utpekade av stadens nämnder och styrelser är ansvariga för eller viktiga aktörer för att delmålet nås. Även avfallsinnehavare och fastighetsinnehavare anges vara viktiga aktörer för att nå vissa delmål.

Utöver trafik- och renhållningsnämnden pekas exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ut som ansvariga för att nå delmål 4.3 Under planperioden ska två återvinningscentraler uppföras.

Exploateringskontoret arbetar sedan länge på flera olika sätt för att bidra till att nå många av stadens avfallsmål.

Avfallsriktlinjerna

Exploateringsnämnden godkände i januari 2007 kontorets anmälan av det förvaltningsövergripande dokumentet ”Projektera och bygg för en god avfallshantering – Riktlinjer för Stockholms stad”. I arbetet med riktlinjerna deltog representanter från renhållningsförvaltningen,

stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, gatu- och fastighetskontoret, senare markkontoret och trafikkontoret.

Riktlinjerna är skrivna som vägledning för dem som planerar, bygger och förvaltar utrymmen för insamling av hushålls- och producentansvarsavfall i Stockholm. De ska ses som goda råd för att skapa bästa möjliga avfallshantering vid ny- och ombyggnad i staden. Även vid ombyggnad i äldre bebyggelse kan riktlinjerna tillämpas för att nå bästa möjliga avfallshantering. Riktlinjerna ska också vara ett gemensamt underlag för stadens handläggare. De används bl.a. vid stadens bedömning av bygglovsansökningar. Vi upplyser om riktlinjerna i exploateringssammanhang.

Riktlinjerna utgör en tolkning av gällande lagstiftning och myndighetskrav i olika avseenden och styrdokument, riktlinjer, program mm som staden tidigare tagit fram. Funktionskrav i normer och regler har omsatts till förslag på dimensionering, byggmaterial, utrustning o.s.v. De i samförstånd utarbetade riktlinjerna underlättar därmed våra relationer med byggherrarna.

Under Trafikkontorets ledning arbetar nu exploateringskontoret och övriga berörda förvaltningar vidare för att även söka hitta bättre lösningar på hämtningsfordonens anföringsmöjligheter som i många fall uppvisar brister i olika avseenden. Den pågående utvecklingen av bl.a. maskinella hämtningssystem medför behov av att successivt se över stadens avfallsriktlinjer.

Miljöanpassat byggande

Även det förvaltningsövergripande och fullmäktigebeslutade programmet Miljöanpassat byggande – nybyggnad, tar upp frågor om minskade avfallsmängder, materialåtervinning, utrymmen för källsortering m.m.

Programmets krav har t.o.m. år 2006 tillämpats vid markanvisningar för bostadsbebyggelse och i samband med bygganmälan enligt PBL till stadsbyggnadskontoret. Efter fullmäktiges beslut om 2007 års budget är användandet av programmet numera frivilligt och det tas endast upp upplysningsvis i avtal m.m.

Stockholms Byggmästareförening rekommenderar fortfarande sina medlemmar att använda programmet.

Trafikkontorets kommentar

Det stämmer att statliga föreskrifter ställer krav på att kommunala åtgärder tas in i den obligatoriska avfallsplanen. Avfallsplanen ska vara ett kommunövergripande måldokument och hänsyn ska tas till den vid upprättande av verksamhetsplaner. För stadens verksamheter innebär det att de åtgärder som föranleds av avfallsplanen ska läggas in av respektive verksamhet i planerings- och uppföljningssystemet ILS.

Trafikkontoret ser positivt på att programmet Miljöanpassat byggande – nybyggnad används i olika verksamheter.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.4 Stockholms fastighetsnämnd

Fastighetsnämnden beslöt att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen med tillägget som redovisas under mål 3, avsnitt 2.4, samt följande tillägg: *Därutöver anser vi att renhållningsordningen inte fullt ut tar hänsyn till innerstadens förutsättningar samt bestämmelserna i plan- och bygglagen.*

Fastighetskontoret skriver;

Renhållningsordningen är väl genomarbetad, tydlig och informativ. Målen är mätbara och relevanta nyckeltal har tagits fram.

Fastighetsnämnden yttrar sig också om åtgärderna i avfallsplanen (avsnitt 2.6).

Trafikkontorets kommentar

Trafikkontorets avsikt är att renhållningsordningen ska vara så allmängiltig att den fungerar i hela staden, oavsett bebyggelsestruktur. Att innerstaden har särskilda förutsättningar innebär inte att arbetsmiljölagen eller annan lagstiftning kan åsidosättas. Däremot behöver förhållandena uppmärksammas. Detta sker kontinuerligt genom samarbete mellan trafikkontoret, andra förvaltningar, fastighetsinnehavare, entreprenörer och arbetsmiljöverket m.fl. Detsamma gäller plan- och bygglagens bestämmelser.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.5 Kungsholmens stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämnden beslöt att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stadsdelsnämndens egna verksamheter kan bidra till delmålen 2.2 samt 3.2 genom att ytterligare förbättra och utveckla källsorteringen vid t.ex. förskolor, boenden och inom kontor. Förvaltningen bedömer att enheter/verksamheter redan idag är långt framme när det gäller utsortering av miljöfarligt avfall, viktigare förpackningar (t.ex. metaller) och grovavfallshantering. Säkert kan dock ytterligare förbättringar göras. Om man genom taxesättning ytterligare kan öka incitamenten är det bra, men möjligheterna begränsas också av lokalers utformning.

Förvaltningen har under senare år regelbundet fått samtal från boende om att fastighetsägare stänger grovsoprum, inte sällan av ekonomiska skäl. Hanteringen av grovavfall är dyr och det kan finnas alternativa intäkter om lokaler istället hyrs ut. Detta skulle motverkas om taxan utformades så att en fastighet som har fullgod källsortering och/eller utsortering av brännbart/icke brännbart grovavfall samt elektroniskt avfall skulle ha en lägre kostnad för avfallshanteringen än en fastighet som bara har hushållsavfall.

För äldre och funktionshindrade m.fl. är återvinningsstationerna ute i gaturummet inget bra alternativ. Också av detta skäl är det därför viktigt att insamlingen inom fastigheterna kan öka. I förslaget till avfallsplan beskrivs informationens strategiska betydelse för att öka andelen invånare som bedömer att de har goda kunskaper om avfallshantering samt har ett stort förtroende för avfallssystemet. Informationen ska tillföra kunskap om varför det är viktigt att hantera avfallet på ett visst sätt, hur avfallet omhändertas och vilka miljöeffekter som upp-

står. Av planen framgår att stadens informationsinsatser som rör avfallsfrågor bör vara målgruppsinriktade och i möjligaste mån föras i dialog med berörda parter.

Förvaltningen anser att informationsinsatser i form av annonskampanjer och utskick är bra men inte tillräckliga för att uppnå målen men vill också särskilt framhålla värdet av dialog med berörda parter där även mer praktisk hjälp till fastighetsägare och bostadsrättsföreningar för att införa källsortering bör provas.

I avfallsplanen anges också att trafik- och renhållningsnämnden kontinuerligt bör utföra brukundersökningar som visar hur kunskapsnivån förändras. Stadsdelförvaltningen menar att brukarnas kunskapsnivå är av så stor betydelse såväl för måluppfyllelse som i utvärdering av informationsinsatser att detta är något som ska utföras. Kungsholmens stadsdelförvaltning har tillsammans med majoriteten av övriga stadsdelförvaltningar arbetat med praktisk hjälp och personliga kontakter i projektet "Sortera Mera!". Erfarenheter från kontakter med en mängd fastighetsägare och med tusentals boende har sammanställts i råd och informationsmaterial. Dessa resultat och resultaten av dåvarande renhållningsförvaltningens projekt "Råd till fastighetsägare" borde utnyttjas också fortsättningsvis.

Stadsdelförvaltningen vill avslutningsvis framhålla att det är centralt för förtroendet för förpackningsinsamlingen att det inte bara ska vara tillgängligt utan att insamlingen ska skötas och att det ska vara rent och snyggt på de publika återvinningsstationerna. Förvaltningen har under de gångna åren periodvis så gott som dagligen kontaktat de olika entreprenörer som har haft i uppdrag att sköta återvinningsstationerna. Nödvändiga åtgärder har inte alltid vidtagits inom rimlig tid. Under senare tid har insamling och städning förbättrats. Förvaltningen förutsätter att standarden kan upprätthållas på minst nuvarande nivå. Om så inte sker, föreslår förvaltningen att trafik- och renhållningsnämnden tar initiativ till dagliga tillsyns- och städpatruller, på förpacknings- och materialbolagens bekostnad.

Trafikkontorets kommentar

Det är naturligtvis önskvärt att både verksamhetstövare och fastighetsägare inför fastighetsnära källsortering, men möjligheterna att påverka förutsättningarna genom styrning via renhållningstaxan är begränsade.

Praktisk hjälp för fastighetsägare och bostadsrättsföreningar presenteras i rapporten "Projektera och bygg för god avfallshantering – Stockholms stads riktlinjer", vilken finns tillgänglig på Trafikkontorets hemsida.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.6 Handikappråd för trafik- och renhållningsnämnden m.fl.

Handikapprådet yttrar sig endast specifikt om mål 4 under avsnitt 2.5.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.7 Stockholm Vatten AB

Stockholm Vattens styrelse beslöt att överlämna verkställande direktörens förslag som svar på remissen med tillägget som redovisas under mål 3, avsnitt 2.4.

Stockholm Vatten välkomnar förslaget till Avfallsplan 2008-2012 som ett värdefullt tillskott till stadens miljöarbete. De uppmärksammar att förslagets struktur är tydligt och att varje mål innehåller ett antal delmål med väldefinierade nyckeltal.

Stockholm Vatten yttrar sig också om mål 3.2 samt mål 3.5 (avsnitt 2.4).

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.8 Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverkets synpunkter berör endast föreskrifterna och redovisas i annan skrivelse.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.9 AB Familjebostäder

AB Familjebostäder yttrar sig endast om specifika delar och dessa redovisas under respektive delmål.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.10 AB Svenska Bostäder

Bakgrund

Svenska Bostäder arbetar sedan länge med fastighetsnära källsortering i nio fraktioner (returpapper, färgat/ofärgat glas, kartong, hårdplast, metall, batterier, elavfall samt grovsopor). Arbetet med att inrätta miljöstugor för fastighetsnära källsortering har varit en del av Svenska Bostäders totala miljöinsats och är en uppskattad service av hyresgästerna.

Svenska Bostäder ser det som mycket positivt att staden premierar målet att öka återvinning av material framför energiutvinning. Detta ökar förtroendet för källsortering som företeelse. Att stora volymer av det källsorterade materialet går till förbränning utgör ett pedagogiskt problem i samtal med hyresgästerna.

Ny- och ombyggnation

Då Svenska Bostäder bedriver ett stort antal nybyggnads- och ombyggnadsprojekt känns det viktigt att det finns klara riktlinjer på hur avfallshanteringen ska se ut framöver så att vi inte bygger in lösningar som inte uppfyller kraven om några år. Ett exempel är matavfallet, hur kommer hämtningen av matavfall att se ut? Ska vi projektera för kylida soprum framöver? Vem kommer att stå för kostnaderna och hur kommer taxan att differentieras mellan utsorterat matavfall och övrigt hushållsavfall?

Hur fungerar det idag?

På många ställen, framförallt i innerstaden, är dock möjligheterna att bygga separata miljöstugor för källsortering väldigt begränsade. Ofta finns det inte heller utrymmen inom huset som lämpar sig för källsortering ur bl.a. tillgänglighets och/eller arbetsmiljösynpunkt eller så är de utrymmen som finns väldigt begränsade till ytan. Vid de tillfällen som endast en mindre yta finns att förfoga över för källsortering/avfallshantering skulle det vara lämpligt att ha någon slags prioriteringsordning, utifrån miljö- och samhällsekonomisk nytta, för de olika fraktionerna. Större flexibilitet med hänsyn till områdets karaktär och trånga utrymmen önskas.

Hushållsavfall

Sophanteringen fungerar idag dåligt på flera ställen, stora resurser får avsättas för bristande hämtningsrutiner, försvunna fastighetsnycklar, felfaktureringar m.m. Samtidigt läggs mycket tid ner för städning av soputrymmen. Svenska Bostäder önskar ta dessa frågor till diskussion. Vi önskar bättre samordning för att lösa problem där även Trafikkontoret – Avfall, som är beställare, ingår som en tydlig och stark part i planering och utformning av nya hållbara lösningar.

Källsortering och grovavfall

Källsorteringsutrymmena, kräver stora resurser av oss som fastighetsägare. Det krävs daglig (i vissa områden flera gånger per dag) städning och tillsyn och återkommande informationskampanjer på flera språk för att hålla fraktionerna så rena som möjligt. Trots återkommande information om hur källsorteringen ska gå till är det mycket svårt att få folk att sortera rätt. Svenska Bostäder har även problem med att området utanför miljöstugorna ibland används som avstjälningsplats. För att komma till rätta med ovanstående så försöker Svenska Bostäder löpande utveckla konceptet. Funktionsansvar är ett exempel på lösningarna vi testat i den senast genomförda upphandlingen av grov- och källsorterat avfall. Utöver detta krävs uppföljning av fakturor och statistik samt ett löpande utvecklings- och förbättringsarbete.

Utformning av fastighetsnära källsortering

Hur kan staden och producenterna ta sitt ansvar i områden där fastighetsnära källsortering erbjuds? För avfall med producentansvar borde ansvaret, liksom kostnaderna, i större utsträckning läggas på materialbolagen (argumenten för detta utvecklas nedan).

Full kostnadstäckning av materialbolagen?

Producentansvaret sätts ur spel om inga tydliga signaler ges om de faktiska kostnaderna för att skapa förutsättningar för källsortering och för att samla in avfallet. Vad är då drivkraften att ändra på förpackningarna för att effektivisera hanteringen och underlätta för att rena fraktioner erhålls? Hur avser man styra för att på sikt minska uppkomsten av detta avfall? Fastighetsnära lösningar kan behöva kompletteras med andra centrala sorterings- och hämtningslösningar för att nå ett totalt sett effektivare system. Det blir en bättre totalekonomisk lösning med större resurser att uppfylla kraven på tillgänglighet, arbetsmiljö och estetik. Det blir dessutom mindre trafik i bostadsområdena.

Kostnader

Servicen med att erbjuda våra hyresgäster/kunder fastighetsnära källsortering kostar mycket pengar och arbetstid. Att bygga en miljöstuga kostar i storleksordningen ca 400 000 kr. Kostnader för att iordningställa källsorteringsrum inne i fastigheter varierar självklart mycket från fall till fall, det är främst arbetsmiljökraven för hämtning som är kostsamma och svåra

att uppfylla. En väldigt stor kostnad kan även bli förlorade hyresintäkter för lokalen som oftast måste ligga i den kommersiellt mest intressanta delen av huset p.g.a. tillgänglighet och arbetsmiljökrav. Hyresgäster får betala många gånger för källsorteringen av förpackningar:

- I affären, som påslag till förpackningsinsamlingen
- Iordningställande av källsorteringsutrymmet, genom hyran
- Hämtning av avfallet, genom hyran
- Extra kostnader för avfallets kvalitetsbrister + städning, genom hyran
- Ev. hyresintäktsbortfall för fastighetsägaren, genom hyran.

För att få rena fraktioner tillkommer kostnader för informationskampanjer och material som måste upprepas med jämna mellanrum. Det vore rimligt om förpackningsinsamlingen stod för en större del av denna kostnad.

Farligt avfall

Vissa typer av farligt avfall är olämpligt att samla in i källsorteringsutrymmen vare sig de är i eller i anslutning till bostadsfastigheter. Elektronik, lysrör, batterier och liknande samlas redan idag in i Svenska Bostäders miljöstugor. Vi ser positivt på att staden avser bygga ut insamlingssystemet för farligt avfall (som kemikalier, däck, kyl- och frysmöbler, el-avfall m.m.).

Producenternas återvinningsstationer

Det är angeläget att antalet återvinningsstationer och skötseln av dessa tillgodoser hushållens behov. Producenterna och kommunen bör samråda om vad som anses vara lämpliga insamlingssystem. Fastighetsägarna är inte en part i dessa diskussioner, men får ta hela kostnaden för att tillhandahålla ett källsorteringssystem för hyresgästerna i vissa områden. Samsyn i bestämmelser och klargörande av ansvarsfördelning Svenska Bostäder vill framföra vikten av en långsiktig planering av avfallsfrågorna. Ändringar i riktlinjer och krav medför ofta höga investeringskostnader och det är viktigt att dessa riktlinjer och krav tas fram i samsyn med andra intressenter. Svenska Bostäder vill att ansvarsfördelningen mellan renhållaren, renhållarens entreprenörer och fastighetsinnehavare ska klargöras. En tydlig rutin för hur problem ska lösas samt att man måste ta med i beräkningen att lösningar som kräver större investeringar och arbeten tar tid att genomföra. Förutom att investeringsutrymme måste skapas så kräver många åtgärder också hyresgästernas medgivande enligt hyreslagstiftningen. Processen att få hyresgästernas medgivande är lång och kan med överklagande ta över ett år. Staden borde ställa krav på att entreprenörerna ska nyttja lämpliga hjälpmedel för att förbättra arbetsmiljön för sina anställda och därmed minska kraven på förändringar av avfallshanteringen i fastighetsbeståndet. Detta borde vara en naturlig del i deras åtagande och ett tydligt krav i upphandlingen. Vidare borde staden ställa krav på att entreprenören återkommande ska utbilda sina anställda i vilka hjälpmedel som finns på marknaden och hur dessa ska användas för att underlätta i det dagliga arbetet samt följa upp hur dessa nyttjas. Ovanstående borde ligga i linje med entreprenörens strävan att vara en attraktiv part på marknaden.

Trafikkontorets kommentar

Kontoret arbetar förebyggande tillsammans med andra berörda för att få långsiktighet i planeringen och för att krav och riktlinjer inte ska behöva ändras så ofta. Samråd med fastighetsinnehavare är en viktig del i detta arbete. Ett exempel på förebyggande arbete är stadens riktlinjer i skriften "Projektera och bygg för god avfallshantering".

Fastighetsinnehavare måste själva, eller med hjälp av konsulter, skaffa sig kunskap om prioriteringar, ifall stadens råd och anvisningar inte är tillräckliga. Det är lämpligt att

använda ovan nämnda riktlinjer som utgångspunkt. Riktlinjerna kommer att revideras om det finns anledning till det. Det är viktigt att få del av fastighetsinnehavarnas synpunkter i detta arbete.

Trafikkontoret förutsätter att de problem som staden råder över anmäls till kontoret, så att ärenden kan lösas. Kontoret önskar fortsätta ha en aktiv dialog med fastighetsinnehavarna.

Kontoret konstaterar att Svenska Bostäder aktivt arbetar för att lösa problem som kan uppstå i samband med avfallshantering och uthyrning av bostäder. Företaget kan i detta avseende vara ett föredöme för andra.

Avfallsföreskrifterna reglerar i första hand ansvarsfördelningen mellan staden och fastighetsinnehavarna. Entreprenörernas skyldigheter regleras i avtal mellan staden och upphandlade entreprenörer.

I avtalen mellan staden och upphandlade entreprenörer anges att hjälpmedel ska användas och entreprenören ska i egenskap av arbetsgivare kontrollera att detta sker. Staden följer på olika sätt upp att de krav som finns i avtalet följs. Arbetsmiljöfrågorna är högt prioriterade.

Det bör påpekas att däck varken klassas som farligt avfall eller elektronikavfall.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.11 Fastighetsägarna Stockholm

I planen anges som ett naturligt mål att mängden avfall bör minska. Vi kan dock konstatera att de senaste 15 åren givit en fördubbling av framför allt grovavfallet och risken för en fortsatt utveckling av den trenden är trolig. Därför måste en sådan utveckling också finnas med i en plan. Vidare sägs att hantering av avfall ska grundas på EU:s avfallshierarki. Stockholm har en tradition av en hög grad av avfallsförbränning med lyckat resultat. Därför bör frågan om huruvida en större del av avfallet ska nyttjas för energiutvinning utvecklas. Fastighetsägarna Stockholm anser att det finns såväl ekonomiska som miljömässiga fördelar med energiutvinning i stället för en alltför långtgående materialåtervinning där miljökostnaderna för insamling och hantering eliminerar eventuella miljövinster. Därför bör kraftvärmeproduktion utifrån avfall som resurs seriöst övervägas och ställas mot alternativen.

Även om kommunens ansvar för avfallet primärt omfattar avfall från hushåll så måste även frågan om verksamhetsavfall från små och medelstora företag innefattas i en avfallsplan. Denna typ av avfall utgör en allt större källa till irritation bland fastighetsägare i olika bostadsområden där en okontrollerad dumpning av detta avfall idag sker. Återvinningscentralerna måste kunna nyttja av företag för att på detta sätt avlasta annan form av otillåten dumpning. Någon eller några centraler måste göras tillgängliga för företag.

Producentansvarsavfallet utgör en viktig del av avfallshanteringen i staden. Producenterna av förpackningar har under många år misslyckats att uppfylla berättigade krav på insamlingsystem. Så har Göteborg, med hälften så stor befolkning som Stockholm, ett insamlingsystem som är dubbelt så kraftfullt som Stockholms. Riktlinjer inför samråd och förhandlingar

med producenterna bör därför vara en viktig del av avfallsplanen. Detta saknas och bör inordnas i planen.

Då avfall där insamling och hantering kan komma att läggas på producenterna bedöms öka är det viktigt att grundläggande principer för dessa insamlingssystem anges i en avfallsplan. I det sammanhanget bör även frågan om en mer materialorienterad insamling övervägas som är enklare för konsumenten att förstå.

I likhet med som ovan sagts uppfattar Fastighetsägarna Stockholm att förslaget är en förbättring gentemot tidigare fastlagda planer och förordningar. Vi vill poängtera att det är viktigt att marknaden i störst möjliga utsträckning får en möjlighet att verka inom avfallsområdet t.ex. vid grovavfallshantering och att planen ger riktlinjer för hur detta skall kunna fungera på ett bra sätt. Senare års erfarenheter med RESTA och insamlingen av hushållsavfallet belyser tydligt behovet av en öppnare och mer konkurrensumsatt upphandling av dessa tjänster på fastighetsnivå. Dessutom är det viktigt att avfallsplanen klart anger vilka intentioner som kommunen har avseende utvecklingen av producentansvaret. Utan en sådan viljeyttring förefaller det svårt att i kommande samråd med producenterna utveckla en god avfallshantering inom kommunen som uppskattas av alla medborgare.

Trafikkontorets kommentar

Återvinning har jämförts med avfallsförbränning i ett flertal studier med hjälp av livscykelanalyser. Centrum för miljöstrategisk forskning har i rapporten "Robusta och flexibla strategier för utnyttjande av energi ur avfall" gått igenom ett antal sådana studier och konstaterar att en robust avfallsstrategi bl.a. bör innehålla en ökning av materialåtervinning av t.ex. plaster, papper, metaller och glas. Jämförelserna har gjorts med avseende på miljöegenskaper samt ekonomi. Stockholms stad har vidare att rätta sig efter de övergripande mål och regler som finns inom EU och inom landet och där har EU:s avfallshierarki en central plats.

Företagare kan efter inköp av "Företagskort för inlämning av grovavfall" lämna sitt grovavfall på återvinningscentralerna i Lövsta och Vantör.

Producenterna är enligt *Förordning (2006:1273) om producentansvar för förpackningar* skyldiga att samråda med berörd kommun i frågor som rör insamlingssystemet. Samrådet skall syfta till att med hänsyn till de lokala förhållandena i kommunen samordna producentens ansvar med kommunens renhållningsskyldighet i frågor om

1. hur kommunen kan underlätta uppbyggnaden av producentens insamlingssystem, exempelvis genom att anvisa platser för insamling av förpackningsavfall,
2. vilka åtgärder mot nedskräpning runt platserna för insamling som bör vidtas, och
3. hanteringen av förpackningar som lämnas i producentens insamlingssystem men som inte är hänförliga till producenten.

Producenten skall fullgöra sin samrådsskyldighet genom att självmant eller på kommunens begäran

1. lämna en utförlig redogörelse till kommunen för hur producenten fullgör eller avser att fullgöra sina skyldigheter och
2. ge kommunen tillfälle att överlägga med producenten om de förändringar eller den samordning som kommunen anser behövs.

Trafikkontoret har regelbundna samrådsmöten både med representanter för Förpacknings- och tidningsinsamlingen och för Elkreten, där dessa frågor behandlas.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för insamling av material i stället för produkter. Förslagen ska redogöra för miljövinster, konsekvenser för berörda aktörer och eventuella målkonflikter. I september 2007 startade ett ettårigt försök med ett nytt insamlingssystem i Eskilstuna. Resultatet av försöket ska Naturvårdsverket använda i en utredning om ett nytt sorteringssystem ska införas i alla Sveriges kommuner. Trafikkontoret kommer att följa utvecklingen av projektet och anpassa planeringen till nationella regler och riktlinjer.

För allt hushållsavfall gäller kommunalt monopol enligt nuvarande lagstiftning. Trafikkontoret kan genom att genomföra upphandlingar för hela geografiska områden styra mot en kostnads- och miljöeffektiv hantering. Bland åtgärderna under mål 4 i avfallsplanen märks "Trafikkontoret ska vidareutveckla metoder för uppföljning av entreprenörer".

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.12 Villaägarna i Stockholms stad

Villaägarna i Stockholms stad (VISS) anser att det är väldigt lite konkret i förslagen och ser gärna ett ökat samarbete med kommunen.

*För att få förståelse bland hushållen måste det till en intensiv **information** om vikten av sorteringen av hushållsavfall. Därutöver måste man minska mängden av förpackningar radikalt för att minska mängden sopor. Av § 42 [i förslaget till föreskrifter] framgår att hushåll och andra brukare **ska** sortera ut avfall som omfattas av producentansvaret. Med god information och en nollvision vad avser glas och metall skulle vi avsevärt minska de mängder av avfall som går från förbränningsavfall till deponi och det skulle göra arbetsmiljön bättre för sopsömmarna. Förslag hur detta ska åstadkommas finns ej i remissen.*

*Fastighetsnära insamlingsställen bör utökas med fler olika kärl. Idag saknas kärl för batterier och glödlampor på de flesta befintliga insamlingsställen. Ska man få bort motståndet bland allmänheten att nyttja de fastighetsnära insamlingsställena måste dessa skötas mycket bättre än vad som är fallet idag. Skötseln av dessa idag är under all kritik. De utgör i många fall en sanitär olägenhet. Det är ett **producentansvar** att tömma dessa i tid och om producenterna inte sköter sin uppgift bör dessa beläggas med höga böter. Miljön och naturen skulle gynnas av bättre skötta insamlingsställen och dessutom underlätta en bättre sopsortering.*

Underlättar man för hushållen enligt ovan skulle mängden hushållsavfall minskas väsentligt och övrigt avfall kan tas om hand på ett mycket miljövänligare sätt.

Nuvarande hämtning av hushållssopor ska bibehållas med hämtning vid varje villa/fastighet. Risken för felaktig sophantering ökar ju längre man ska bära eller frakta sopor av alla de slag. Detta har vid olika tillfällen påtalats av vår arbetsgrupp inom VISS, men ändringarna som gjorts har hela tiden gått i motsatt riktning.

Trafikkontorets kommentar

Avfallsplanen är en kommunövergripande plan som omfattar alla verksamheter. Efter att planen beslutats av fullmäktige är avsikten att målen ska konkretiseras i de olika verksamheternas verksamhetsplaner. Mer detaljer, konkreta råd och anvisningar, finns även i Stockholms stads riktlinjer ”Projektera och bygg för god avfallshantering”. Trafikkontoret utgår från att den dialog som förs med VISS fortsätter.

Trafikkontoret uppfattar att VISS med begreppet *fastighetsnära insamlingsställen* avser återvinningsstationer. För drift och skötsel av dessa stationer svarar producenterna av förpackningar och tidningar och det är producenterna som anlitar olika entreprenörer för hämtning, städning m.m. Staden svarar för batteriinsamling, och behållare för batterier finns vid återvinningsstationerna och på de flesta försäljningsställen. Glödlampor tas emot på återvinningscentralerna tillsammans med annat elavfall.

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.13 Västerleds trädgårdsstadsförening

Hanteringen av sopfrågan i Stockholms kommun har under en längre tid präglats av hastigt påkomna och dåligt genomtänkta metoder för verksamheten. När sorteringen av hushållssoporna lyftes upp på dagordningen störtlanserades idén med återvinningstunnor utan att konsekvenserna för olika utformade stadsdelar undersöktes. Resultatet, i form av nedskräpning och mängder av enskilda transporter, är en sämre miljö. Likaså ändrades metoden för tidningspappersinsamlingen ”över en natt” utan tanke på miljön. Regelverket kring de nyliken introducerade sopkärlen på hjul är inte heller verklighetsförankrat. Fortfarande lyser metoden med fastighetsnära insamling av hushållssopor med sin frånvaro.

Vad gäller återvinningscentraler i Bromma kan noteras att det dröjt över 15 år från det att återvinningscentralen i Rinkeby stängdes tills en vettigt placerad central öppnas vid Kvarnbacksvägen. Trots att idén att placera ersättningen för Rinkebycentralen vid Kvarnbacksvägen fanns redan i ett tidigt skede drev stadens förvaltningar utredningen av den helt befärgda placeringen i kv Torstrappan. Häpnadsväckande!

Mot denna bakgrund var det med viss förväntan som föreningen tog del av det nu aktuella dokumentet. Tyvärr blir huvudintrycket att även detta är en skrivbordsprodukt med dålig verklighetsförankring med avsaknad av medborgarperspektivet. Avfallshanteringen är en verksamhet som vilar på kommunen och som medborgarna betalar via skatter och avgifter. Självklart måste därför medborgarnas förutsättningar vara utgångspunkt vid utformning av verksamheten.

Slutligen finns det anledning att påpeka att texten hade mått bra av en ingående korrekturläsning med grammatik- och stavningskontroll. Försummelser i dessa avseenden gör texten svårläst, ibland helt obegriplig. Slutintrycket blir att hela dokumentet är oseriöst. Det måste därför omarbetas innan det förs vidare.

Västerleds trädgårdsstadsförening har också ett antal detaljsynpunkter samt listar ett antal texträttningar.

Trafikkontorets kommentar

Kontoret tackar för texträttningarna och beklagar att dessa fel förekommit i dokumentet. Rättningarna är endast av redaktionell art och arbetas in i dokumentet. I övrigt föranleder synpunkterna ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.14 Curt Riberdahl (privatperson)

Som enskild fastighetsägare till ett radhus i Mälarhöjden med akuta sophämningsproblem går Riberdahl inte in på avfallsplanens övergripande frågor, men menar att det är rimligt att se till att avfallets mängd och farlighet minskar.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

2.15 Stockholms Handelskammare

Handelskammaren vill understryka vikten av att staden är lyhörd för företagens synpunkter och behov när det gäller avfallshantering. Det är en viktig del av näringslivsklimatet att företagen upplever ett gott samarbete med staden när det gäller grundläggande funktioner. I övrigt har Handelskammaren inga synpunkter på avfallsplanen.

Trafikkontorets kommentar

Synpunkterna föranleder ingen ändring i förslaget till avfallsplan.

3 Förslag till ändringar och kompletteringar av Avfallsplan för Stockholms kommun 2008 – 2012

Inledning

I sista punkten byts ordet ”användning” ut till ”återanvändning”. Ny lydelse blir:
”Uppgifter om åtgärder för att främja återanvändning av förpackningar”

Delmål 3.2

Målet ändras enligt följande:

Minst 35 procent av matavfallet från restauranger, storkök, butiker och hushåll ska återvinnas genom biologisk behandling.

Delmål 3.5

Tidpunkten ändras från år 2012 till 2015. Ny lydelse blir:

”Senast år 2015 ska minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.”

Åtgärder för att uppnå satta delmål

På sidan 21 i avfallsplanen byts ”kommunen” ut mot ”trafik- och renhållningsnämnden”. ny lydelse blir: ”Nedan redovisas de åtgärder som trafik- och renhållningsnämnden planerar att vidta för att uppnå satta delmål.”